

Miroslav Hirt, František Vavera, Martin Dobiáš,
Tomáš Vojtíšek, Klára Neureutterová, Lukáš Hamerlik

Soudní lékařství

pro právníky a policisty

Miroslav Hirt, František Vavera, Martin Dobiáš,
Tomáš Vojtíšek, Klára Neureutterová, Lukáš Hamerlik

Soudní lékařství

pro právníky a policisty

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

**Prof. MUDr. Miroslav Hirt, CSc., doc. JUDr. Mgr. František Vavera, Ph.D., LL.M.,
MUDr. Martin Dobiáš, Ph.D., MUDr. Mgr. Bc. Tomáš Vojtišek, Ph.D.,
MUDr. Klára Neureutterová, MUDr. Lukáš Hamerlik, PhD.**

SOUDNÍ LÉKAŘSTVÍ PRO PRÁVNÍKY A POLICISTY

**2., upravené a doplněné vydání publikace *Soudní lékařství pro právníky*
(Grada Publishing 2022)**

Recenze:

Právníká část: prof. JUDr. Jan Musil, CSc.

Medicínská část: prof. Dr. med. univ. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH, FIALM

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2024

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2024

Návrh obálky Ing. et Ing. Tereza Sklenář

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 9847. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Helena Vorlová

Sazba a zlom Josef Lutka

Počet stran 80

1. vydání, Praha 2024

Vytiskla TISKÁRNA V RÁJI, s.r.o., Pardubice

Publikace vznikla za odborného dohledu České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP.

**Autoři a nakladatelství děkují Zdravotní pojišťovně ministerstva
vnitřní České republiky za podporu, která umožnila vydání publi-
kace.**

ZDRAVOTNÍ
POJIŠŤOVNA
MINISTERSTVA
VNITŘNÍ ČR

211

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění však pro autory ani pro nakladatelství nevyplývají žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-271-7712-7 (ePub)

ISBN 978-80-271-7711-0 (pdf)

ISBN 978-80-271-5545-3 (print)

Autorský kolektiv

Prof. MUDr. Miroslav Hirt, CSc.

Masarykova univerzita – Lékařská fakulta
Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně
Policejní akademie České republiky
v Praze
Vysoká škola CEVRO, Praha

**Doc. JUDr. Mgr. František Vavera,
Ph.D., LL.M.**

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

MUDr. Martin Dobiáš, PhD.

Univerzita Palackého v Olomouci –
Lékařská fakulta
Fakultní nemocnice Olomouc

MUDr. Mgr. Bc. Tomáš Vojtíšek, PhD.

Masarykova univerzita – Lékařská fakulta
Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně

MUDr. Klára Neureutterová

Univerzita Karlova – 1. lékařská fakulta,
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
Policejní akademie České republiky
v Praze

MUDr. Lukáš Hamerlik, PhD.

Univerzita Palackého v Olomouci –
Lékařská fakulta
Fakultní nemocnice Olomouc

Obsah

Autorský kolektiv	5
Úvod	8
1 Právníká část	9
1.1 Soudní lékařství v trestním právu	9
1.2 Soudní lékařství a kriminalistika	11
1.3 Znalecká činnost a soudní lékařství	12
1.4 Samotný znalecký posudek	13
2 Medicínská část	15
2.1 Smrt	15
2.1.1 Posmrtné změny	16
2.1.2 Vitální reakce a určování doby smrti	18
2.2 Soudnělékařská identifikace mrtvých	20
2.3 Poranění tupým předmětem	22
2.3.1 Povrchová poranění bez porušení kožního krytu	23
2.3.2 Poranění s porušením kožního krytu	23
2.3.3 Poranění hlavy	24
2.3.4 Poranění krku	26
2.3.5 Poranění hrudníku	27
2.3.6 Poranění nižších úseků páteře	27
2.3.7 Poranění břicha a pánve	28
2.3.8 Poranění horních a dolních končetin	29
2.4 Pád z výšky	30
2.5 Dopravní úrazy	31
2.5.1 Úrazy vně vozidla	32
2.5.2 Úrazy uvnitř kabiny vozidel	34
2.5.3 Úrazy při střetu nákladního či kolejového vozidla	36
2.6 Poranění ostrým předmětem	37
2.6.1 Rána řezná (<i>vulnus scissum</i>)	37
2.6.2 Rána sečná (<i>vulnus sectum</i>)	37
2.6.3 Rána bodná (<i>vulnus punctum</i>)	38
2.6.4 Rána vzniklá kousnutím (<i>vulnus morsum</i>)	39
2.7 Střelná poranění (<i>vulnus sclopetarium</i>)	40
2.7.1 Palné zbraně	40
2.7.2 Poškození organismu střelou	41
2.7.3 Typy ostatních zbraní	43
2.7.4 Poranění výbuchem	44
2.8 Udušení a utonutí	46
2.8.1 Zevní dušení	46
2.8.2 Utonutí	49
2.9 Změny atmosférického tlaku	51

2.10	Hladovění	52
2.11	Elektřina a záření	53
2.11.1	Technická elektřina	53
2.11.2	Přírodní elektřina	53
2.11.3	Záření	54
2.12	Vlivy nízké a vysoké teploty	55
2.12.1	Nízká teplota	55
2.12.2	Vysoká teplota	55
2.13	Toxikologie	57
2.13.1	Toxické látky	57
2.13.2	Jedovaté houby	60
2.14	Forenzní alkoholologie	63
2.14.1	Zjišťování koncentrace alkoholu v krvi	65
2.14.2	Hodnocení hladiny alkoholu v krvi	66
2.14.3	Propočty hladiny alkoholu v krvi	67
2.15	Druhy pitev a činnost soudního lékaře	68
2.16	Standardní diagnostika a laboratorní vyšetření v soudním lékařství	70
	Terminologický slovník	72
	Literatura	75
	Rejstřík	76
	Souhrn	79
	Summary	80

Úvod

Již v roce 2022 vyšla publikace nazvaná „Soudní lékařství pro právníky“. Byla sepsána pro potřeby právníků a právu příbuzných oborů, tedy pro odborníky nemedicínského vzdělání, kteří ve své praxi přicházejí do styku se soudním lékařstvím. Tato učebnice přímo navazovala na učební texty využívané při výuce soudního lékařství na právnických fakultách a v policejních školách a seznamovala studenty s oborem soudní lékařství v základním rozmezí, které je pro ně a jejich další praxi nezbytné. Evropské, přesněji řečeno kontinentální a tím i naše české chápání předmětu soudní lékařství je poněkud rozdílné od praxe uplatňované např. v anglosaských zemích. Je to proto, že koncepce našeho soudního lékařství vychází z tradice tzv. německé školy, která mimochodem vznikla v Praze. U neodborné veřejnosti čerpající poznatky ponejvíce prostřednictvím literatury a filmů s detektivním žánrem může proto náhled na tento předmět být zkreslen do té míry, že se setkáváme dokonce i s požadavky na uplatňování v praxi v širším hledisku chápání (porota, způsob obhajoby, zajišťování důkazů, včetně průběhu pitvy apod.).

Pokud je možné říci, že nějaká lékařská specializace snese označení mezioborová, je to naprosto typicky soudní lékařství. Dotýká se a mnohde i přímo čerpá nejen z dalších oborů medicínských a jiných přírodovědných, ale dokonce i z oborů technických. Je tedy nejen multidisciplinární, ale i jednou ze základních, dokonce i jednou z nejstarších specializací.

Základním kamenem, na kterém stojí soudnělékařská činnost, je bezesporu pitva. Přímou navazuje na zkušenosti starověkého Egypta a Řecka. Pitvy v soudním lékařství slouží především k odhalování zločinů, ale jestli je pravda, že řecký lékař zkoumající systematicky anatomii těla (*335 – †280 př. n. l.) v Alexandrii pitval zločince zaživa, to asi již neověříme.

Záměrem autorů je, aby se tato publikace, stejně jako její výše uvedená předchůdkyně, stala vhodným podkladem nejen pro studium frekventantů právnických fakult, policejních škol a všech specializací příbuzných, ale i pro využití postgraduální. To znamená, že je určena i pro soudce, státní zástupce, obhájce, policisty i příslušníky dalších bezpečnostních sborů nebo vojenských policistů zejména v postavení policejních orgánů, pracovníky přestupkových komisí a pro všechny, kteří se zabírají násilnou trestnou činností na jakémkoliv stupni. V neposlední řadě bude snad tato publikace zajímavá i pro veřejnost. Proto ji předkládáme jako vhodnou, stručnou, přesnou a optimálně věcně koncipovanou pomůcku pro studium, vhlad a práci veřejnosti s předmětem soudní lékařství.

Zájemcům o podrobnější studium soudního lékařství jsou určeny učebnice pro lékařské fakulty. Pro rychlé vyhledávání informací a odborných termínů poslouží *Velký výkladový slovník soudnělékařské terminologie* (Grada Publishing 2018).

V Praze, Brně a Olomouci – podzim 2024
autoři